

EGYPERCES NOVELLÁK

ÖRKÉNY ISTVÁN

AZ ÉLET ÉRTELME

Ha sok paprikát koszorúba fűzünk, abból lesz a paprikakoszorú. Ha viszont nem fűzzük fel őket, nem lesz belőlük koszorú. Pedig a paprika ugyanannyi, éppoly piros, éppoly erős. De mégse koszorú.

Csak a madzag tenné? Nem a madzag teszi. A madzag, mint tudjuk, mellékes, harmadrangú valami.

Hát akkor mi?

Aki ezen elgondolkozik, s ügyel rá, hogy gondolatai ne kalandozzanak össze-vissza, hanem helyes irányban haladjanak, nagy igazságoknak jöhet a nyomára.

BUDAPEST

A Kálvin téren egy autóbusz nekirohant egy fának. Hirtelen, az egész városban, megálltak az összes villamosok. Minden megállt, még a kisvasút is, a játékküzlet kirakatában. Csönd lett. Később még fölzörgött valami, de csak egy újságpapírt söpört magával a szél. Aztán nekisodorta egy falnak, és még nagyobb lett a csönd.

Nyolc perccel az atombomba robbanása után kialudt a villany, rögtön utána a rádióban lejárt az utolsó gramofonlemez. Egy óra múlva szörcsögni kezdtek a csapok, aztán nem folyt több víz. A lomb is száraz lett, akár a bádóg. A szemafor szabad utat jelzett, de az utolsó bécsi gyors már nem futott be a pályaudvarra. Mozdonya kazánjában reggelre kihűlt a víz.

Egy hónap alatt elgyomosodtak a parkok, zab nőtt a gyermekjátékszótérek homokozóiban; ezalatt a söntések polcain is beszáradtak az étvágygerjesztő italok. Minden élelmiszert, az összes bórdíszműárut és a könyvtári könyveket megették az egerek. Az egér roppant szapora állat; ötször is lefial egy esztendőben. Nem sok idő múlva úgy ellepték az utcákat, mint valami bársonyos, iszapszerűen hőmpolygó kövezet.

Birtokba vették a lakásokat, a lakásokban az ágyakat, a színházakban a zsöllyéket. Bejutottak az Operába is, ahol a Mesterdalno-

kok került színre utoljára. Amikor az utolsó hegedűn átrágták az utolsó húrt, annak pendülése volt Budapest búcsúszava.

De már másnap, az operával épp átellenben, egy romház kövein megjelent egy cédula:

„Hozott szalonnával egerirtást vállal doktor Varsányiné”

B E F E J E Z E T L E N R A G O Z Á S

Néha csak úgy magam elé nézek
néha csak úgy magad elé nézel
néha csak úgy maga elé néz

néha csak úgy magunk elé nézünk —

V I S S Z H A N G

Szép hazánk visszhangok dolgában sem áll az utolsó helyen. A természetjárók több tucatot tartanak számon. Leghíresebb a tihanyi: róla legendák és költői művek is szólnak. De még nála is érdekesebb a Kalános-Fülepehegyi.

Az utóbbiról szóló legkorábbi följegyzés 1827-ből ered, amikor valaki — talán egy vadásztársaság megréfált tagja — a kalánosi erdészházból átkiabált a Fülepe sziklafala felé:

— Ezt a hónapos retket ki tette a cipómbe?

A tihanyi visszhang még fénykorában is csak tíz szótagot vert vissza. És ez tizennégy!

Azóta közel másfél évszázad múlt el. Sokan megfordultak a kalánosi erdészház körül; boldog szerelmesek, kóbor katonaszökevények, gombaszedő lányok, a törvény elől menekülő bűnösök. És mindenfelét odakiabáltak a Fülepe sziklafalának. Példának okáért:

— Itt vagyunk ketten, Ferenc és Katalin!

Vagy:

— Megdögleni se hagyják már az embert?

Vagy pedig:

— Richter Elemér, három kutya hat egér!

Voltak, akik káromkodtak, megint mások irgalomért fohászkodtak, vagy csak artikulálatlanul fülkukorékoláltak, mert a nagy erdőségekben az embernek kukorékolhatnékja lesz.

A tihanyi visszhangot elrontották az építkezések, de a Kalános-Fülepehegyi ma is kifogástalanul működik. Csak az a furcsa, hogy bárki jön, és bármit kiabál, mindig ezt válaszolja:

— Ezt a hónapos retket ki tette a cipómbe?

Mást nem tud mondani.

I N M E M O R I A M D R. K. H. G.

— *Hölderlin ist ihnen unbekannt?* — kérdezte dr. K.H.G., miközben a lódögnek a gödröt ásta.

— Ki volt az? — kérdezte a német ór.

— Aki a *Hyperion*-t írta — magyarázta dr. K.H.G. Nagyon szeretett magyarázni. — A német romantika legnagyobb alakja. És például Heine?

— Kik ezek? — kérdezte az őr.

— Költők — mondta dr. K.H.G. — Schiller nevét sem ismeri?

— De ismerem — mondta a német őr.

— És Rilket?

— Őt is — mondta a német őr, és paprikavörös lett, és lelőtte K.H.G.-t.

K L I M A X

A házmester vette észre a gázszagot. Rátörte az ajtót. A búcsúlevél a konyha kőpadlóján feküdt, rajta egy kis kerámia hamutartó, benne az utolsó cigaretta csutkája.

„Ma van az ötvennegyedik születésnapom — olvasta a házmester. — A házban nem szeret senki. A FIK nem hajlandó rendbe hozni a plafont, mely beázik. Meg akarok halni. Özv. Berger Mihályné.”

A cigarettacsutka rúzsos volt.

A K I V É G Z É S I S Z A B Á L Y Z A T

1

A kötél általi halálbüntetést a honvéd büntetőintézet falain belül vagy akármilyen más zárt helyen, az agyonlövés által való halálbüntetést pedig erre alkalmas, hívatlanok szeme elől lehetőleg elzárt helyen, minden fölösleges feltűnés kerülésével, rendszerint korán reggel kell végrehajtani.

2

Halálos ítélet végrehajtásánál mindig egy m. kir. őrnagy, ennek hiányában pedig egy százados a parancsnok.

Fődőzetül négy gyalogszakasz vonul ki, legalább 10—10 taggal.

3

A „zárósorba”, vagyis az elítéltnak közvetlen őrizetére, 1 altisztet, 5 tisztet és 16 rendfokozat nélküli egyént kell kirendelni. Ezek már előbb a büntető intézet kijáratához mennek, és ott négyszög formájában megalkotják a „zárósort”, melynek minden oldala öt emberből áll.

A foglár az őrség kíséretében a zárósort vezeti az elítéltet. A zárósortba a pap is belép, a fogházőrség azonban visszamarad.

A menet lassú ütemben halad a vesztőhelyre, és senkinek sem tiszteleg.

A végrehajtás parancsnoka a vesztőhely közelébe érkezve, ezt vezényli:

— Vigyázz! Végrehajtó négyszög, indulj!

A végrehajtó négyszög megalakulása után a tisztek annak belsejébe lépnek. A záró sor kinyílik, az ítélő hadbíró ság kiküldött hadbírája a m. kir. honvédelmi miniszter jelenlétében még egyszer felolvassa az ítéletet, s az ítélet végrehajtóságát megállapítja. Ezután hozzá lehet fogni a végrehajtáshoz.

4

Ha az ítélet agyonlövés által hajtják végre, akkor erre már előzetesen négy embert kell kirendelni, kik egy tiszt jelenlétében megtöltik fegyverüket. Az elítéltnak le kell térdelnie, és valamelyik bajtársa, kit a jelenlevők közül szabadon választhat, beköti a szemét.

Ugyanakkor a végrehajtás parancsnoka kardjával a négyszög hátsó oldala felé int, mire az csendben, annyira, amennyire szükséges, szét nyílik.

A négy kirendelt ember előlép, fegyverét zajtalanul „kész” helyzetbe teszi, és halkán olyan közel lép az elítélthez, amint ez az elítélt megérintése nélkül csak lehetséges.

A végrehajtás parancsnoka akként áll oldalvást, hogy ezek az emberek jól láthassák. Majd magasra emeli kardját, mire a középső két ember az elítélt fejére, a másik kettő pedig a mellére céloz, és a végrehajtás parancsnokának hosszan nem halogatott „Tűz!” vezényszavára egyszerre lő.

Ha a kivégzett még életjelt ad, még egy, vagy annyi lövést kell tenni, amennyi szükséges.

5

Akár kötél által, akár agyonlövésessel történt a kivégzés, annak végrehajtása után a kirendelt orvos megállapítja a halál beálltát. Ezután a lelkész rövid beszédet és a kivégzettért rövid imát mond, amelyhez a végrehajtás parancsnoka ezt vezényli:

— Imához!

Ezután a tisztek elrendelik az elvonulást.

6

A kivégzettet éjjel, csendben, gyász kíséret nélkül kell az erre kijelölt helyen eltemetni.